

Peter Holvoet-Hanssen

de auteur verontschuldigt zich dat dit een extra bijlage kan veroorzaken

Veel van wat aanvankelijk alleen in de verbeelding bestaat wordt werkelijkheid.

GIACOMO CASANOVA

1. Deze vragen lijken me soms meer geschikt voor de literatuurwetenschapper dan voor de dichter(es). En op de eerste vraag kan ik niet zomaar antwoorden, de ontvanger moet eerst een beetje in de wereld van deze ‘zender’ komen. Wilt u spontaan beginnen met knippen: *please delete me, let me go...* Ik kies ervoor bij aanvang uitvoerig te zijn (mijn veel te lange intro’s zijn helaas legendarisch) en dan verder in te krimpen. Toen ik op 38-jarige leeftijd ¹ officieel in 1998 bij Prometheus/Bert Bakker debuteerde, ² werd ik, voortgestuwd denk ik door o.a. de lovende recensies van Jos Joosten ³ in DSI, enkele jaren bij een post-postmoderne generatie gerekend waaronder bv. de veel jongere Paul Bogaert ⁴. Een echte ‘zeggen’ vanuit een bepaalde optiek, dat was niets voor deze ontsnappingskunstenaar (waar is de tijd: Herman de Coninck die Benno Barnard omarde die op zijn beurt Bernard Dewulf onder de vleugels nam enz.), zodanig dat ik bij mijn debuut achter de coulissen hoorde ‘waar komt die vandaan’, ‘hoe is die uitgegeven geraakt zonder dat wij van hem gehoord hebben’ en ‘die dubbelnaam: die moet uit Nederland overgewaaid zijn’. Bewondering kreeg ik wel (Buelens, Reynebeau, Komrij), naast onbegrip (vooral in Nederland: ‘cryptogrammen’, ‘wie draagt er nu een bundel op aan een dolfijn’) of ‘we zullen hem maar het voordeel van de twijfel geven’. Tien jaar later bleek toch duidelijk dat ik uit ander (drijf)hout gesneden was, men had mij een ‘compositeur’ moeten noemen die eerder het lijm-loze etiket ‘thuisloos’ benodigde (ik heb trouwens tegen de eeuwwisseling in een opvangcentrum voor thuislozen gewerkt). Bij mijn Debuutprijs (toen nog – zoals bij confrater Bernard Dewulf zaliger – voor proza én poëzie) las ik een krantenkop als ‘dichter van twaalf stielen en dertien ongelukken’, dat was de toonaard. Ja, ik had mijn universitaire letterkunde-studies opgegeven voor de brandhaard van de (post)punk – zodanig dat ik in Antwerpen ‘de Iggy Pop van de poëzie’ werd genoemd – maar Rimbaud, Van Ostaijen, Claus en Boon waren toch ook geen (post)universitair? Jos Joosten zag een paradigma nl. dat ik met mijn Houdini-

¹ voordien kreeg ik afwijzingen (in die tijd kreeg je na maanden nog schriftelijk antwoord) zoals ‘te veel roversromantiek’ of ‘met zulk een titel willen we het niet eens lezen’ (ik kreeg dus mijn toen nooit stollende *Strombolicchio*-project niet uitgegeven)

² men wilde mijn benamingen van mijn eigen, toenmalige verkennende genres als ‘fistels’, ‘baldakijnen’, ‘vliegende tapijten’ of ‘drijvende doodskisten’ niet overnemen

³ voorganger van Jeroen Dera; JJ die mijn HH-verzen ontdekte na een baanbrekende recensie van Marc Reugebrink in De Groene Amsterdammer

⁴ die eerder in een kwaliteitskrant werd geprezen door Dirk Van Bastelaere, maar vanaf nu geen voetnoten meer

verzen – ik stond toen met solo-poëzietheater in een Houdini-pak te bibberen, met die verwenste hellebewaarders-sabel – het doorwrochte van de postmodern combinerde met de podiumbranie van leeftijdsgenoot Tom Lanoye. Hij had nadien iets te veel oog voor het centrifugale (een doorbraak vond ik wel de lancering van zijn ‘betekenislijnen’ doorheen mijn verzenboeken) en de bevlogen Jos kon natuurlijk niet weten dat *Dwangbuis van Houdini* slechts onderdeel was van *De reis naar Inframundo*. Dàt was het uiteindelijke gedichtenboek, de voorgangers wou ik niet uitbrengen als ‘dichtbundels’, maar ik verloor het pleit. Ik werd ‘de hermetische performer’ en voor de ‘we gaan toch niet te moeilijk doen’-poëzieliefhebber de ‘piraat’ en ‘kaper’.⁵ Ik ben Prof. Yves T’Sjoen bijzonder dankbaar dat hij later duidelijk aantoonde dat er centrifugale én centripetale krachten actief zijn in mijn verzenqueeste. En geprezen zij wijlen Henri-Floris Jaspers die grondig een aanval pareerde van de goede Luuk Gruwez (dat mijn gedichten wel betoveren als je ze mij hoort voordragen, maar dat ze op papier niet voldoende overeind blijven). Hoe verder in de 21^e eeuw (ik ergerde mij vaak aan niet al te prangende verzen in obligate spreektaal) hoe minder reflectie op mijn poëtische expedities (gelukkig is Prof. Dirk De Geest nog steeds actief en durft Paul Demets het aan om mij tegen de windstille in te bespreken, en zijn er nog krachtige poëziedenkers zoals Piet Gerbrandy⁶) en: hoe minder reflectie alom ‘tout court’. Fijn dat men terug naar het grotere plaatje kijkt. Daarom is dit lange antwoord, veertig jaar later, vooreerst een appel (of desgewenst appèl) aan een ‘néém de tijd’-instelling bij de stellers van deze vraag. Ik zie momenteel niet echt ‘stromingen’, ik heb meer oog voor fonkelingen (bv. dichtersessen die de kolonialistische mannenwereld bij het scrotum nemen) in een deltagebied (wat men stromingen zou kunnen noemen bv. de stuwing der ‘spreekende podia’ beschouw ik als onwetende meer als tendensen), en vooral: SPOREN. Zie vraag 2.

2. Is het niet erg dat ik dan maar zelf moet zeggen waar ik mij ‘positioneer’, ik die immer in stilstand in beweging ben en bewegend verstill, enkel een flonkering betracht in een GOLF-slag? Het lijkt of ik immer het ‘buitenbeentje’ ben die ‘aan de rand’ bezig is. Soms denk ik: is het eigenlijk niet andersom? Ben ik niet waar ik moet zijn, in de kern van mijn bestaan dat volledig in dienst staat van de poëzie? Ik ben al zo lang voltijds dichter, dag en nacht, zoals Vinkenoog betoogde ‘het is geen hobby’ en zoals bij elke dichter(es) is het ook bij mij niet anders: een nieuw gedicht is een nieuw avontuur, een afgrond waarin je moet springen. Vrijblijvend is mijn wijsje niet. Joost Baars verdacht me er zelfs van dat ik ten tijde van mijn donkere *Blauwboek*-testament niet echt van poëzie hiéld. Integendeel natuurlijk, maar als de schaduwzielen Lautréamont & co (‘You can never read too much about the shadow line and the people who walk it’ aldus

⁵ toch nog ééntje: ik noem mijzelf nooit ‘kapitein’ maar ‘nacht- en lichtmatroos’ alsook ‘troubadour’ en geen ‘performer’ want mijn teksten (zelfs mijn ‘lied- en muziekdoosgedichten’) zijn niet geschreven om te scoren op het podium en er zijn er ook die liever op eigen plek en tempo verinnerlijkt willen worden en zelfs niet happig zijn op de gangbare voordracht; jarenlang waren mijn voorstellingen trouwens onnavolgbare gebeurtenissen, geen kant-en-klare ‘performances’ op maat van de beluistering of in de pre-slam-tijd onwennige ‘ik sta hier tegen mijn natuur in voor te dragen’-sessies

⁶ heb geduld, edelbeste Piet, mijn finale bundel *Goleman* zal voldoende weerbarstig zijn

Raymond Chandler) niet bij het totaalplaatje horen, *laat mij dan mijn eigen gang maar gaan*. Ik herwaardeer de kwinkslag maar die humor is niet veilig makend, bij de snor van Cervantes of die van Edgar Allan Poe: tegelijkertijd is elk H.-H.-gedicht doordeesemd van lijden en melancholie.

Dit koppelt ook aan bij vraag 1: er zijn dus bv. gedreven ‘klimaatdichters’ maar ik betoog van in het begin (en toen dacht men dat ik met new-age-op-speed bezig was of dat ik een of andere duistere kabbalist was) dat het klimaat niet buiten ons staat doch dat we er déél van zijn. Bij de neergehaalde *abelen* van GG (Guido Gezelle)! Zoals wijlen Lynn Margulis, biologe, wist: ‘het klimaat is onze huid’. Je gaat je eigen huid toch niet met opzet verbranden of met PFOS verzieken? Gelukkig staat een jonge dichteres als Dominique De Groen als vanzelf in verbinding met die grote, grondig vervuilde wereld. De natuur staat niet buiten ons en onder onze huid groeit en broedt een breder bewustzijn, tot in de poëzie.

Waar sta ‘ik’ dan? Laat vallen, eigendunk, gij die verder leest. Deze verkennende dichter is ‘tritonistisch’ van nature. TritonISME kàn echter niet bestaan, want het betreft hier een niet stagnerende *POGING* (de instelling van de *poging* telt, zou Reugebrink beamen) om verbindende doch onvatbare vonkjes op te wekken die opgloeien tussen de tegenpolen. Tegenpolen die mij vanouds doen gapen: bv. ‘toegankelijk’ versus ‘ontoegankelijk’, ‘engagement of niet’. Mijn DADA is duidelijk anders, ik zoek de Dionysische ROES op maar ben ook met REDE bezig bv. werkend aan mathematisch uitgetekende scenario’s en verzen (met x aantal letters per regel, metrum of niet, 33 regels of net niet). Ik laat het volle leven aan het woord, vandaar dat mijn eerste verzen een onbenullig grapje konden bevatten, gevolgd door een tragische gebeurtenis. Wellicht heb ik iets te veel tijd doorgebracht in de universiteit van het leven: ik die met opzet alle beroepssectoren verkende (de haven, strompelend van sociale tot culturele sector), die uit eigen beweging lichtekooien ging interviewen zonder publicatie-doeleinden, die van een geliefde tuimelaar leerde (Dolly de tursiops truncatus, ja dolfijn die na mijn vertrek wegwijnde in het Antwerpse dolfinarium): om ‘de geslepen dynamiek der tuimelaars’ te betrachten.

3. O uitdijend heelal! Ook dit antwoord echoot nog steeds vraag 1. Begin 21^e eeuw waren poëten lekker diepzinnig bezig en o zo goed opgeleid maar niemand waagde zich nog aan het woord ‘stroming’, de oude frontlinies en loopgraven werden opgelucht achtergelaten. ‘Alles is toch goed nu, zoals het *nu* is?’ Debacle der oude etiketten. Toch voelde ik nattigheid: nieuwe vuurpijlen hadden minder en minder oog voor de schuimsporen in zee van hun voorgangers, hoorden het in Keulen donderen als ik het Theater van de Wreedheid van Artaud ter sprake bracht. Flink wat literaire tijdschriften stierven nadien een langzame, pijnlijke dood. Fruitig en fris, geslepen of vurig (geef mij liefst de combinatie van beide zoals bij Annemarie Estor, die ik al vóór haar debuut aanmoedigde, samen met wijlen Prof. Em. Joris Gerits en de groothartige Peter Theunynck): welke ‘jonge helden’ zagen en zien nog de sporen van Vondel in Gezelle, van Gezelle in Van Ostaijen, van Van Ostaijen in Claus? Wie bedient zich soms nog – haast onzichtbaar zoals HH – van metrum (trochee, jambe, dactylus)? Ik heb dit alles nog aangestipt in mijn hinkstap-springende schatkaart wereld.paukeslag.be want ik zie niet zozeer ‘stromingen’ maar *sporen*. Zelfs bij Hadewych hoor ik echo’s van de achtste-eeuwse mystica Rabia uit Irak. De troubadours en trouvères droegen DNA van de Arabische ‘tarab’. Luceberts ‘De visser van Ma Yuan’ gonst van Van Ostaijens

‘Melopee’. Het huidige ‘spoken word’-fenomeen (soms voel ik mij een Venetiaans blonde eenhoorn uit een nog niet ontdekt onder-water-continent omdat ik een ‘queeste’ heb die taal-kundige verscheidenheid aanmoedigt en van nature niet bij een groep aanleunt) zou eerbetoon moeten brengen aan de Beat Poets – doch gelukkig is er hier Seckou die belezen opkomt voor zijn visie (lees <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/reeks/de-leeswereld-van-seckou-ouologuem>): *het is niet omdat een tekst nergens op papier staat, dat het geen literatuur is. Klanken en betekenis, yes sir, that’s it.* – ik waardeer hun ‘urgentie’ bijzonder. RESPECT, maar graag wil ik er extra CC bij (concentratie, compositie) en de W van V + V (verwondering en verplaatsing). Ik neig naar het zoeken in het ruisende riet dat geniet van wolkenverstrengelingen boven het dak zonder pannen. Ik maak *composities* en zijn je oren niet *getuned* voor mijn partituren: *so be it.*

Literatuur- en schrijfdocenten én programmatoren met gesubsidieerd oog voor meer diversiteit zouden echter voor hun eigen hersenhygiëne mijn recente *Libretto. Lied- en muziekdoosgedichten* echt eens van begin tot einde moeten lezen. Trouwens, zal de onderschatte ontdekkingsreiziger Han ‘de Stem’ van der Vegt bij leven eerbetoon krijgen, al was het alleen al voor zijn gedicht ‘De zeilen van de aarde’? Wordt de impact van wat recent ontdekt werd bij quantumdeeltjes ooit voelbaar in de verzentover of blijft men denken in ‘statisch’ versus ‘beweeglijk’? Lees of herlees niet enkel *Mrs. Dalloway* van Virginia Woolf (voor de poëzie belangrijk, om de camerastandpunten te smeren) of de wendbare verzen van Tijn Nuyts, maar ook het gedicht ‘Gras’ van schrijver-zanger Elvis Peeters (voor de orale liefhebbers: <https://vimeo.com/242031945>), en vraag je af wie Miguel Hernández is. Lorcaanse koffie die in de Lage Landen te weinig gedronken wordt.

Enfin, het was uiteindelijk bioloog en filosoof Geerdt Magiels die zàg waar ik mee bezig was, HH die als jongeling als ‘dance roots dj’ de literatuur in tuimelde (vandaar het gebruik van ‘samples’ in de jaren ’80 en ’90 en de hantering van postmoderne technieken waardoor men het al te gemakkelijk in die richting zocht, zeker toen ik Peter Verhelst en Stefan Hertmans in mijn vermaledijde aantekeningen bedankte voor hun steunvolle interesse, dan móést ik wel zo’n Vlaamse postmodernist zijn). Geerdt Magiels ontwaarde een doordacht traject dat zich ontvouwde terwijl onverwachte gebeurtenissen plan en script binnendrongen – *sporen* van deze ‘sneeuwmakers’ verspreidden zich, verdwenen of doken later weer op. Nu gaat mijn poëziereis ‘Goleman’ tegemoet.

Edelbeste Rob Schouten, u die mij destijds in Vrij Nederland als een van de dichters zag waarrond het zou gaan draaien, laat uw stem nog eens horen! *Horen wil wie hoort.* Dus ja, Baudelaire overtreft Nolens, dat is toch duidelijk. Zoals ik mij niet met Van Ostaijen meet noch is hij mijn patroonheilige. Ik heb geen meetlat en laat de deskundigen over de bomen praten, terwijl ze vragen stellen zoals vraag vier.

Buitenlandse poëzie, internationaal: hoe internationaal is dat? Ik las ooit experimentele Braziliaanse dichters, tellen zij niet meer mee? Hoe is het met de IJslandse eigenzinnigheid gesteld? Ik weet het in elk geval niet. Afrikaanse gedichten zoals de ook voor mij onverstaanbare maar doordringend klinkende Wolof-verzen van mijn Senegalese vriend Lamine Diouf: waarom horen we enkel over Europa en nooit iets over ons moedercontinent? Is ‘internationaal’ een blinddoek voor West-Europa? Waar er immer oorlog heerst en diepgaande ellende, is er op dat moment geen poëzie mogelijk of is er een andere poëzie die veel van onze Nederlandstalige schrifturen doet verknulligen

– als dié buitenlandse verzen tenminste de geëngageerde emo-toon overstijgen, liefdevol én onverbiddeijk, tot aan de rand van het (on)(t)menselijke.

Als antwoord laat ik u een strofe meelesen uit het ‘Het is tijd’-gedicht van de in Oekraïne geboren doch in het Russisch schrijvende Alexander Kabanov, om te laten aanvoelen hoe onze inzet soms iets te vrijblijvend is of navelstaarderig verwend.

Hertaald door Don Fabulist:

Dode vogels hangen aan hun nest en storten alsnog neer,
Verdrinkende dolfijnen zoeken in de zee een laatste vlucht,
Maar ook voor hen is door God geen verlossing weggelegd,
Onsterfelijkheid is nu eenmaal een durend spel van evenwicht.

(...)

En nu mijn liefste is het tijd, tijd om te wenen, het is tijd.

Het is dus ook tijd om te ijveren voor (nog) meer vertalingen van fonkeldichter(e)s(sen) uit andere continenten (nee, niet enkel jonge, veelbelovende of opkomende talenten), neem bv. de schitterende Zuid-Afrikaanse dichter-schrijver Charl-Pierre Naudé (geboren in Kokstad in 1958), kompaan die ook met een buitenstaand oog (het ‘Je est un Autre’ van Rimbaud) naar binnen kijkt, en dat is heel 21e-eeuws. Charl-Pierre verbindt al jaar en dag micro met macro, ziet het grote in het kleine en vice versa:

*als meisjes in een wereldwijde speeltuin
over hun springtouwen
– hun rokken zwierden door de lucht om hun heupen
als vliegende schotels –*

Als we als konijnen (ik ben een ros *voskonijn*, een bedreigde diersoort) enkel nog naar het huidige licht van de Lage Landen-schijnwerpers kijken, hoogstens de geweldige Radna Fabias lezen of vol ontzag de verzen van Alfred Schaffer, zouden we nog de oude soefidichters vergeten, de impact van de ‘Let us go and make our visit’-regie van T. S. Eliot, de ‘Every atom belonging to me as good belongs to you’-ingesteldheid van Walt Whitman, of deze nog niet in het Nederlands vertaalde verzen van de nog immer vitale Naudé – dus doe ik het even, voor u (uit ‘n Baie groot gebeurtenis’ anno 2006):

Op dit moment
zijn dit alleen de belletjes die boven komen drijven,
de schuimring
van wat nauwelijks wordt opgemerkt.

En daar wil ik graag zijn.
Daar ben ik altijd geweest.
Langs een bosje piepkleine sterbloemen,
kosmosbloemetjes –
licht, onbeschrijfelijk licht en trillend.
Als de krullen van iemand
die geluidloos huilt
op een schouder.

Naast de Troon.
Van de onverbiddelijke Koning.
Hij, die roerloos heerst
op een munt die hij zelf is, en die zichzelf noemt:
het Oog van de Storm.

4. Daar kan ik niet op antwoorden. Maar kijk nog één keer naar H.-H., hij is op dit moment doodziek met bronchitis en zou hier beter twee keer nadenken, maar wie weet kan het helpen. Ik citeer de fluimende grensoverschrijder: “Toen ik als puber in het jezuïtencollege ‘Totem’ van Paul Snoek las en ‘De moeder’ van Hugo Claus alsook het betoverende muziekdoosgedicht ‘Lied’ uit de vergeten *Schone Zakdoek* van Theo van Baaren (‘nooit zal ik vergeten, / hoe de duizendpoot, / zonder het te weten / Händels Largo float.’) was ik daar kapot van (voor mijn Hollandse collega’s: ‘stuk’; toen ik na een voordracht tegen een Amsterdamse dame zei ‘ik heb u toch niet van uw melk gebracht’ greep ze naar haar boezem). Ik begon zelf te schrijven maar dan las ik als jonge twintiger hoe de zwaardvis naderde bij Maurice Gilliams (zijn standbeeld staat achter een gesloten hek in een Antwerps ‘botanisch’ vijfsterrenhotel waar vroeger een internationaal poëziefestival gevestigd was: bevrijd hem! Aux arbres, citoyens!). Ik wou mij tijdens het schrijfproces niet meer laten beïnvloeden door Nederlandstalige poëzie, ik heb dan ook consequent tot aan de millenniumwisseling vooral Engelstalige of in het Engels vertaalde poëzie gelezen – 2003: mijn laatste bezoldigde werknemersactiviteit was het deeltijds werken in een nu ter ziele gegane Engelse boekhandel, ik werd toen volledig zelfstandig troubadour. Pas later verdiepte ik mij in Gilliams en – zoals u weet – in Van Ostaijen (ik probeer in diens spirit mijn eigen ‘Schmoll’-boek te volbrengen). En werd ik bekoord door Fritzi Harmsen van Beek.
- Ierse poëzie heeft mij gewis het meest beïnvloed, van druïde Amergin tot Yeats, maar ook François Villon, de reusachtige François Rabelais (het verhevende én het gore bijeen, zou verplichte lectuur moeten zijn voor alle opgroeiende dichter(e)s(sen)) en niet in het minst Arthur Rimbaud. Als amateur vertaalde ik samen met Hilde Keteleer enkele Rimbaudverzen (wetende dat Paul Claes dat véél beter doet, al zou ik nooit ‘prammengloren’ gebruiken voor de vrouwelijke boezem) en las toen in het NRC dat Rimbaud ‘met of zonder aantekeningen toch niet te begrijpen’ was en van geen tel voor de Nederlandse poëzie. En och, dat Zot Polleken: dat is voor de Vlamingen. O wee, tot op heden zie ik hoe dichters zich achter Herman de Coninck scharen alsof ze losgekoppeld zijn van Van Ostaijen (ik krijg heimwee naar de jazzdichter Adriaan De Roovere zaliger). Waarom kun je niet met één been in het ene erfgoed staan en met je andere op het derde graf van PvO? Dat tracht ik als tritonistische minstreel wél. Ik hou van schijnbaar onmogelijke uitdagingen.
- Lijkt mijn poëzie ‘raadselachtig’? Dan herkent u misschien niet gebieden van het telkens opnieuw ver(r)assende leven die ik in elk geval wil betrekken in mijn poëziewereld(en): psychose (ook postnataal), opbouwende en vernietigende Kwaliteiten (Robert M. Pirsig), het fysiek bepotelen en het geestelijk misbruiken, de maritieme sector, dakloosheid, kosmologische ontdekkingen, tol van creativiteit: fantasie die leidt tot chronische slapeloosheid,... Er is nog leven buiten de schoolgebouwen, mijn zelfstudie stopt nooit en het leerproces in het leven en in de poëzie, zoals ook u weet: insgelijks.

Kom, met één been op Palestina, het andere op Jeruzalem, de duizend doden van Izjoem indachtig (en de martelkamer in de kelder): laat ons als op een trampoline opspringen om over de schuttingen te kijken vooraleer onontkoombaar in het eigen veld te belanden. Mijn beste vriend, de meesterverteller Don Fabulist, probeert op dit moment een Oekraïense én Russische gedichtenbloemlezing samen te stellen maar vindt vooralsnog geen steun in het Vlaamse land. De oorlog is ver weg zichtbaar. Niet voor Johan de Boose, een dichterlijke ziel naar mijn hart. Niet voor ons allen want de oorlog sluipt onze ‘veilige’ wereld binnen. Al valt daar als vanouds weinig van te merken in Nederlandstalige poëzie. Toen ik twintig jaar geleden bleef herhalen hoe tegenpolen zoals West en Oost gevaarlijk opwarmen, waren dat warrige uitspraken van een dichter die een ‘hype’ was! Aye (laat mij toch maar deze Lorca-uitroep gebruiken, breng hulde aan zijn beeldend vermogen en muzikaliteit), mijn verzen hebben geen podium nodig maar de verfijning van uw schelp in het getij, uw *INNERLIJK* oor. Want ‘Hoe droevig zal het gesteld zijn met de maatstaf der dingen.’ schreef ik in *Dwangbuis van Houdini* (1998). En: ‘To have ambition was ambition’ zong the Gang of Four, dus ik heb nooit op enige tafel geklopt zoals ik misschien beter eens had gedaan (maar de Ilja-stijl is mij niet eigen, ieder zijn ding). Ik ben geneigd ondanks mijn voortvluchtige imago de verzen te beamen van de onbekende dichter José Vandenbroucke uit het West-Vlaamse Deerlijk: ‘de taak van de dichter is / geruisloos te zijn / schitterend als de dageraad / rood en spectaculair’. Alhoewel, de ‘taak’ van de dichter? Dat geurt naar ‘werk’ en ik gruwel als kunstenaars of dichters over hun ‘werk’ praten. Liever nog hoor ik de nagalm van de vrouw van H. H. ter Balkt zaliger die tot horror van het publiek naar een mannelijke dichter riep die maar blééf voorlezen uit zijn ‘cyclus’: *HOU NOU TOCH EENS OP MET LULLEN MAN*. Grootkaper Ter Balkt die haar een glas water de trap op zag dragen. Het leverde voor die verre prinses een van de mooiste liefdesgedichten op uit de Nederlandstalige poëzie. Dus prijst u maar Nolens, noem de eerbied-waardige man ‘keizer’ of wat ook, doch geef mij maar de reynardieën van de vos of de ijsvogel van wijlen Les Murray. Mijn jeugidolen: de Britse seventieskomek Tommy Cooper (die met zijn fez), wiens goocheltrucs steevast mislukten maar toch onverwacht soms wél lukten, en de door tijd en ruimte reizende tovenaars Catweazle. Zij waren voor mij mogelijk meer van invloed dan de visser-zwemmer Paul Snoek of de cineast Paul van Ostaijen. Dat typ ik hier in eer en geweten.

Terugkoppeling: de poorten van de Nederlandstalige poëzie gaan meer openstaan, we zien ons terug meer als onderdeel van de aarde, we krijgen nu bevestigd dat er inderdaad kernkoppen in ons land staan maar dat men ook wat-gaan-we-ermee-doen-oefeningen houdt, we voelen onze verantwoordelijkheid ademen in eigen nek en onze tenen krommen door de erfenis van de vervuilende alleen-economie-telt-ingesteldheid, dus: zie opnieuw (zoals de Italiaanse romanschrijver Mauro Corona (!) dat zag) hoe de waterspreeuw met het water speelt – de ‘urgente’ tijden sijpelen in de bundelthematieken. Enfin, zo staat de deur open voor ùw verdere invulling op deze vraag.”

5. Ik heb al veel (te veel) kruit verschoten, dus vanaf nu: korter op de bal of ik krijg nog een stempel als ‘neo-barok’. Néé, ‘post-barok’? Voor mij zijn Nederland en Vlaanderen één taalgebied, met sporen tot in Suid-Afrika en verre wingewesten. Maar als ik vergelijk met 25 à 20 jaar geleden, lijkt me er toch minder uitwisseling tussen Vlaanderen en de bovenburen. Mijn glorie-tijd in Nederland (‘de gekke dichter’) is in elk

geval voorbij. Maar wisselwerking blijft: als ik Sasja Jansen lees, en zij leest mij misschien – dat laat niet onverschillig. Mijn zicht hier in het Antwerpse Begijnhof is te beperkt, ik kijk uit naar de antwoorden van mijn collega's en zij die betaald worden om het beter te weten terwijl ik Mustafa Stitou opsnor en de nog onbekende Joke Prinsen moet inspreken, en dat terwijl de nieuwe bundel van Pieter Boskma mij opwacht, naar honderd bossen geurend.

PS (terwijl directeur Carl misschien een zenuwzinking krijgt door deze lectuur, Jan mogelijk in wanhoop in een sonnet bijt of Rob heimwee krijgt naar het Anker): toch zie ik meer internationale nanoverbindingen. 'La Estoria' en haar Arabische openheid! Hind Eljadid en haar kunstenaarszuster Zahra die van de Antwerpse beklemming weer een broeinest van culturen maken. Ik ben voor het leven fan van de Vlaamse, Brusselse, Franstalige Laurence Vielle. Ik breng hulde aan de Waalse Kapitein Haddock van de poëzie: Jean-Pierre Verheggen (en de vermetele schrijver-uitgever-vertaler Christoph Bruneel uit Moeskroen/Mouscron). Het is tijd om de poorten écht open te gooien, Arthur indachtig de dageraad te omarmen, geschiedenis te laten herademen in de toekomst (met inlevingsvermogen en creativiteit prioritair in het onderwijs), jong weer met oud te verbinden (en niet enkel vrouwelijk én mannelijk), hond met mens, etc.

Verbeeldingskracht in het vaandel. Alle noodzakelijkheid tot op het bot is van tel, ook die van de puntige narrenkap, nu de tijden waarlijk 'pregnant' worden. Als wij hier het woord nemen, riskeren wij onze vrijheid niet. Laat ons dat indachtig houden bij deze vijfde vraag.

6. Geef mij maar eerst her-bronning. Ik geef het goede voorbeeld en herbekijk en herbeluister: <https://www.youtube.com/watch?v=-4RzraorRFw> Een mix van oude(re) ingrediënten kan een 'nieuwe' cocktail doen schenken.
7. Wat een verschrikking – zijn alle symposia en vergeten essays vergeefs geweest? Daar gaan we weer... Liever had ik nagedacht over volgende vraag van Elvis Peeters: 'De lezer van het gedicht is niet uit op informatie, op een verhaal of influistering. Het gedicht, dat weten we sinds het einde van de 19^e eeuw, wil niet meer of minder dan de ontregeling van alle zinnen. Daar is, sinds het begin van de 21ste eeuw, de politiek in geslaagd – en misschien meer nog, al sinds het einde van de 20ste eeuw, de economie. Welk terrein ligt dan nog braak voor de poëzie?'
Leestip intussen in deze geheugenloze offertecultuurtijden: de antwoorden van 1983. Een woord kan een gedicht een andere richting doen inslaan, wist Van Ostaijen, klassiek van snit of uit de voegen springend. Poëzie is *incantatie*, stelde Gilliams. Laat ons schrijven alsof ons laatste uur geslagen is, met de rug tegen de muur (en dra is dat allicht zo), en krijgen we nog maar weinig 'likes': duik de dieperik in. Ik wil slagkracht, taalschoonheid doordesemd van levenskunst. Vooreerst her-bronning en dan pas 'vernieuwing'. (Zie hoger, vraag 6.) Geen verdachtmakingen voor wie niet op veilig speelt, buiten de lijnen kleurt, ja dansen durft, Paul Valéry indachtig. Wie denkt te vernieuwen maar 'Kinderlyck' van Vondel niet uit het hoofd wil leren of de kristalliserende expeditie van Peter Holvoet-Hanssen niet vermeldt aan zijn studenten: op de pot van de vergetelheid!
Ik neig naar het antwoord destijds van Willem van Toorn: 'Poëzie is engagement: het is een activiteit van iemand die vindt dat de wereld niet deugt zoals hij is, en die naar andere ordeningen streeft. (...) In die zin is het schrijven van een goed gedicht (...) een

politieke daad.’ Dus sorry Antwerpse stadsdichter(e)s(sen) die na mij in of uit de arena stapten, zodra de verzen de publieke ruimte betreden, zitten ze al in een politiek web, of je dat nu wenst of niet. Als een gedicht al geurt naar groen waar er geen groen meer is, naar stilte waar enkel nog gezoem en geraas heersen, naar de opwinding in een Music-Hall als het doek gaat vallen, helderheid biedt waar troebelheid heerst (en vice versa als die helderheid niet meer verdraagt wat in de schaduw leeft), de deur op een kier zet voor zwerver en verdrukte: *o wat zijn we heden blij*.

8. De belangstelling voor poëzie lijkt mij niet weg te deemsteren, integendeel, toch schafte een kwaliteitskrant als De Morgen de recensies af . Waarde bovenburen, hoe zit het bij jullie? Een steengoede dichtbundel is een *gebeurtenis*, iets dat niet geschreven lijkt, helaas: men holt zichzelf pers-gewijze uit. Ik ben nu 62 jaar, leef zonder huis-op-mijn-naam en zonder spaargeld dus gun mij mijn subsidie en honorarium bv. voor een project dat ook de niet-literatuurkenner naar de pen doet grijpen. Ik raad u volgend artikel aan, gewoon eens om de les- en redactielokalen wat te ‘luchten’:
<https://florsnieuweblog.blogspot.com/2022/10/allen-ginsberg-een-dichter-lonkend-naar.html>
9. Ik leef dus sinds 2003 uitsluitend van pen – ja, voordrachten spijzen mee de kas als volledig zelfstandige. Maar zie het bij mij veel ruimer als ‘podium’. Al vóór ik ‘StadsPeter’ werd in 2010 deed ik aan zogenaamd ‘patchwork’: samenwerkingen, groepsgedichten met jong en oud onder mijn redactie (vandaar ook ‘gedichten van ’t Stad’ en niet enkel ‘stadsgedichten’), ... Ik hou het vuur brandend van sociaal-artistieke poëziesamenvattingen zoals ‘Vrijhaven’ (met Kenny Callens als kapitein – met het syndroom van Down, zie mijn muziekdoos-‘Gedicht voor Kenny’) en het psychiatrie-poëzieproject de R(uimte) S(chepende) G(eheelden). Uiteindelijk verzameld in mijn totaalboek *De wolken dragers* (2020). Kreeg dat boek voldoende aandacht? Werd het ook in Nederland naar waarde geschat? Nee hoor. Poëzieweek-thema ‘SAMEN’: geen Peter H.-H. en zijn wolken dragend totaalproject. Het blijft een gevecht en het betert niet, integendeel.
10. Het wedstrijdelement van ‘slam’ spreekt mij niet aan en ‘spoken word’ is zo oud als een heraangelegde straat. Ik herhaal: voor mij tellen de *kwaliteiten* van de *compositie*. Het staat mij wel aan dat die podiumdichters totale inzet geven. Als er echter op papier gepubliceerd wordt: dan heb ik graag het motto van Wallace Stevens i.e. ‘the poem must resist the intelligence almost succesfully’. *Resist*. Verzet. Tegen de oppervlakkigheid, tegen we-gaan-allemaal-op-dezelfde-maniër-onze-handen-en-lichaamstaal gebruiken tijdens het slammen. De wereld ging ook Stevens’ verstand te boven. Toen hij een wandeling ging maken, zag hij dat de wereld bestond uit drie of vier heuvels en een wolk. Daarom blijft een injectie in de poëzie van het motto Jean Cocteau immer broodnodig: ‘soyons courageux, soyons fous’. Bottel uw gedichten, bij de Marcel van van Maele, de vagijn van Lady Halewijn! Oei, volgende vraag. Mijn koorts stijgt onrustwekkend. En ik ruik pek en veren. Wat, Instapoëzie? Haal Siel Verhanneman erbij, die gaat die ‘vorm’ zeker met gloed verdedigen. Ik begeef mij naar de uitgang.
11. Rimbaud, Van Ostaijen: ze werden bij leven niet op handen gedragen. En wie was dé voorloper? Ook van de romantiek? Wie is mijn held? Hij die in een benepen tijden in de

sintelende ogen van de tijger keek en zich daar, ongewenst, vragen bij stelde. WILLIAM BLAKE. Zie ‘Rapper Testament recites William Blake’s London poem’ op YouTube te <https://www.youtube.com/watch?v=PI8UdEug3Eo> want hier vindt ‘oud’ en ‘nieuw’ zich terug, samen, op straat. Vragen stellen: zo begint poëzie, wist Remco Campert. En atheïst of gelovig, een gedicht schrijven is daarom een *spirituele* daad: Yves Bonnefoy had gelijk. Wie? Lees ‘The Tyger’ van William Blake en probeer het onsterfelijke gedicht uit het hoofd te leren voordat de computers uitvallen, het metrum en de bezieling doen u voorbij de grenspalen en het geleuter dansen. Lees Bonnefoy (hulde aan de vertalers), en lees Villon in het Bargoens (niet in het algemeen beschaafd Nederlands), hertaald door Don Fabulist, de Ridder der Vagebonden van Het Kapersnest. Don ‘Dit Don’ die destijds de wereld van Villon voor mij opende:

De verzen van Villon zijn helder: ze schitteren in rijm, ritme en refrein. Zijn poëzie is ruw, doch ook teder en romantisch; ze is losbandig, doch ook van religie doordrenkt; ze getuigt van vreugden en wanhoop, van doodsverachting en doodsangst, van levensdrift en wanhoop. Zijn dichtkunst omspannt de tegenstrijdigheden van het bestaan. Ze put haar inspiratie uit de droesem van het leven (...) Tenslotte schreef Villon verschillende balladen in het Argot (de Parijse dieventaal) of het Jargon. Bovendien kruide hij zijn gedichten gaarne met de volkstaal. Het nog steeds levende Bargoens is een geheimtaal, niet bestemd voor de oren van gezeten burgers. Toch kan de poëzieminnaar, die luistert met een ‘derde’ oor, er de betekenis van voelen.

Onthou, ik ben geen performer, geen ‘raconteur’ die zijn verzen zo getraind mogelijk voordraagt ter bespeeling van het publiek maar een ‘conteur’, een vat van werelden waar het schuurt en klotst, blikkert en flikkert – dit had ik graag *heraclitoriaans* aan u doorgegeven. Genoeg geschoolmeesterd, tot binnen veertig jaar: het is hier in het Antwerpse Begijnhof (17 oktober 2022, 3u06 in de nacht) droomtijd. Ik zie – ik zie... – ik zie een mes dat de keel nadert.

Een granaat zo slaat een woord in / danspaleis onblusbaar blauw.

En nu, aan tafel, ik bedoel, met PK ter Awater!